

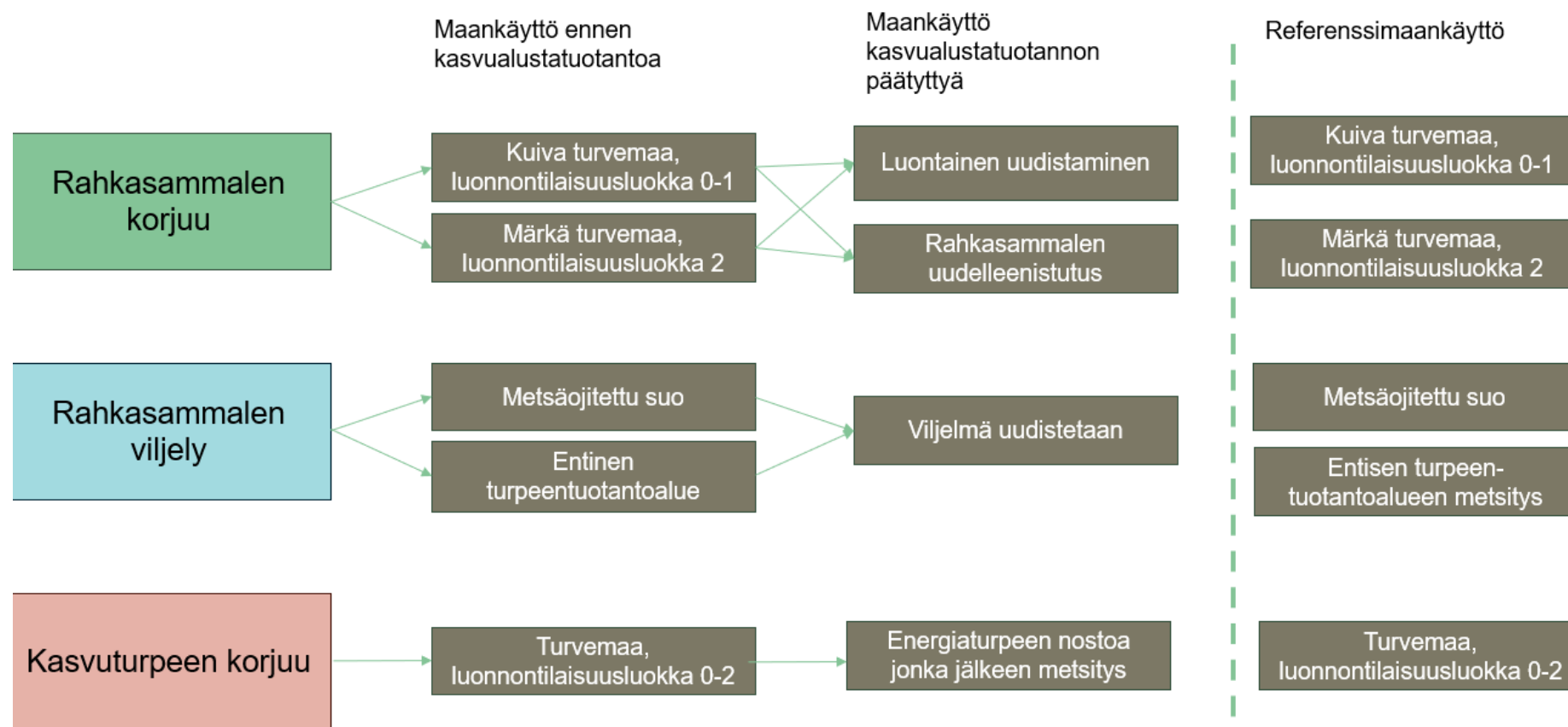
Elinkaarianalyysi rahkasammaleen korjuun ja kasvatuksen ilmastovaikutuksista **Suoseura syysseminaari 4.12.2024**

Tanja Myllyviita, Jani Anttila, Jukka Turunen, Juha Grönroos,
Anna Laine-Petäjäkangas, Satu Karjalainen, Suvi Lehtoranta

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Vertailtavat kasvualustan tuotantoketjut

Korjuun ilmastovaikutukset

- Arvioitiin hiilidioksidi, metaani ja typpioksiduuli
- Elinkaariarviointi sisältää maaperän päästöt (josta vähennetään ns. referenssimaanikäytön päästöt) sekä korjuutyön, kuljetuksen ja käytetyn kasvualustan hajoaminen
- Aikaperspektiivi maaperän päästöille 20 vuotta, kasvualustan hajoamiselle 100 vuotta
- Aineistona maaperäpäästöissä (kasvihuonekaasutase), lisäksi täydennetty kirjallisuudesta saatavilla tiedoilla ja mallinnettu päästökehitys hyödyntämällä TP1:ssä kehitettyjä malleja
- Hankkeessa mitattiin kohteita joissa korjattu sammalta 1-8 vuotta sitten, korjuukohteen päästöt 9-20 vuotta korjuun jälkeen mallinnettiin hyödyntämällä kv-kirjallisuudesta saatuja oletuksia eri kasvien peittävydestä ja Luken kehittämällä KHK-malleilla
- Kasvualustan hajoaminen mallinnettu hyödyntämällä Biolanin ja Luken kasvualustanäytteitä Yasso-mallia hyödyntäen

Kasvuturpeen hiilijalanjälki

- Kasvuturpeen ja energiaturpeen hiilijalanjälki on usein oletettu yhtä suuriksi
- Energiakäytössä tuotteen hiili vapautuu kuitenkin heti, kun puolestaan kasvuturvetta voidaan käyttää maanparannusaineena jolloin hiilen vapautuminen on hitaampaa
- Kasvuturpe nostetaan pintakerroksista jossa hiili epästabiilimpaa -> hajoaisi ilman korjuutakin kun puolestaan energiaturpe on käytännössä stabiilia -> ei hajoaisi ilman korjuuta
- Myös korjuutyön päätöissä hieman eroja, korjuutyö pintakerroksissa saa aikaan hieman suuremmat päästöt

Taulukko 5. Turvekerroksen sisältämän hiilen pysyvyys (Pakarinen ym. 1977).

Turvekerroksen syvyys, cm	Turvekerroksen ikä, vuotta	Hiilestä jäljellä, %	Hiiltä jäljellä, g/m ²
3	1	100 %	127,5
4	2	93 %	118,4
5	3	86 %	109,4
6	4	79 %	100,3
7	5	72 %	91,3
8	6	64 %	82,2
9	7	57 %	73,1
10	8	50 %	64,1
11–30	9–60	43 %	55,0

Tulokset

	Kuiva turvemaa, ei sammalen uudistumista	Märkä turvemaa, ei sammalen uudistumista	Kuiva turvemaa, sammalen uudistaminen	Märkä turvemaa, sammalen uudistaminen	Rahkasammalen viljely, entinen turpeentuotanto alue	Rahkasam malen viljely, metäsojitet tu suo
Yhteensä	159.2	41.3	32.4	-37.7	23,0	2,4
Korjuun jälkeinen CO₂ - tase	21.2	-45	-126.1	-126.1	-5,3	-6,2
Korjuualueen CH₄ -päästöt	16.7	44.2	48.2	48.2	15,7	6,1
Korjuualueen N₂O -päästöt	2.8	2.8	2.8	2.8	0,6	6,5
Referenssimaa nkäytön CO₂ - tase	-54.0	-53.7	17.5	17.3	-3,7	5,3
Referenssimaa nkäytön CH₄	7.8	14.2	7.8	14.2	0,0	0,5
Referenssimaa nkäytön N₂O	3.0	3.0	3.0	3.0	0,2	6,5
Korjuu ja kuljetus			8.2			
Kompostointi ja kasvualustan hajoaminen		81.8			-	

Kg CO₂ ekv./m³

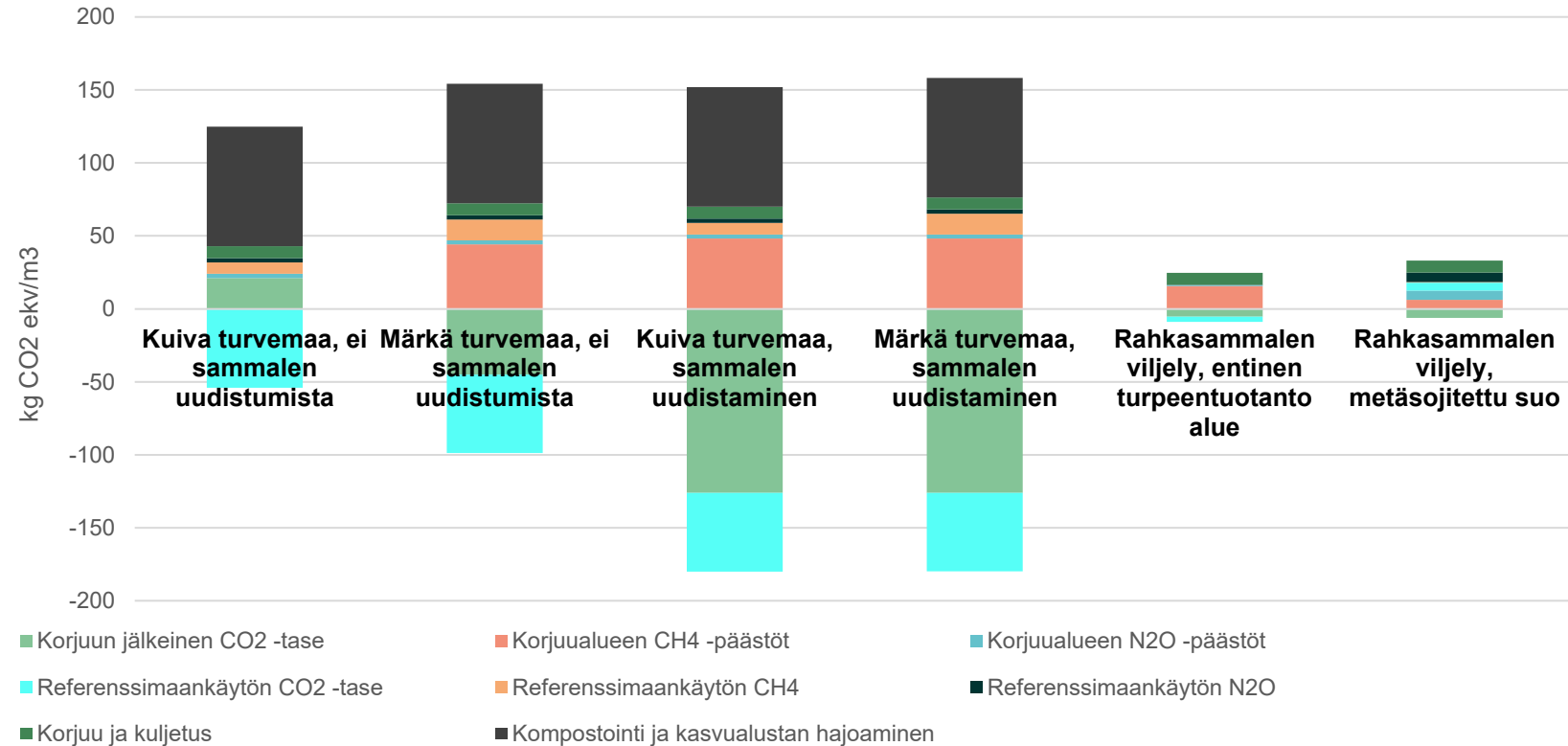
-Rahkasammalen korjuu kuivilta turvemailta joissa uudistumista ei tapahdu aiheuttaa suuren hiilijalanjäljen joka on samansuuruinen kuin kasvuturpeen hiilijalanjälki

-Ilman uudistamistakin määrältä korjuualueelta kerätty rahkasammal saa melko pienen hiilijalanjäljen mutta se on lähinnä tupasvillan aikaansaama hiilensidontaa ja rahkasammal ei uusiudu

+Parhaassa tapauksessa (korjuu määrältä turvemaalta + rahkasammalen uudistaminen) saadaan aikaan negatiivinen hiilijalanjälki (korjuualueen hiilensidonta kompensoi muut päästölähteet

-Myös rahkasammalen viljelyllä on pieni hiilijalanjälki

Tulokset

Korjuualueen hiilidioksidi- ja metaanipäästöt ja kasvualustan hajoaminen ovat merkittävimmät päästölähteet

Kasvuturpeen päästöt

Kg CO₂ ekv./m³

	Kasvuturve (perustapa)	Kasvuturve (turvekerrokseen perustuva lähestymistapa)
Kaikki päästöt yhteensä	152.2	122.6
Korjuun jälkeinen NEE	28.9	20.2
Korjuualueen CH ₄ päästöt		1.4
Korjuualueen N ₂ O päästöt		0.6
Referenssimaankäytön NEE	20.2	44.7
Referenssimaankäytön CH ₄		0.6
Referenssimaankäytön N ₂ O		2.2
Korjuu ja kuljetus		4.1
Kompostointi ja kasvualustan hajoaminen		138.7

-Kasvuturpeen hiilijalanjälki on hieman pienempi kun huomioidaan kasvu- ja energiaturpeen erot

-Kasvuturpeen hiilijalanjälki on silti melko korkea, laskentatavasta riippumatta

Suosituksset

- Rahkasammalen korjuu on kestäväää vain jos sammalen uudelleenkasvu varmistetaan (sammalen siirto, hydrologia, korjaamatta jätettävät kaistaleet)
- Rahkasammalen viljely aiheuttaa keskimäärin pienet päästöt ja erityisesti viljely metsäojitetuilla soilla vaikuttaa lupaavalta koska Suomessa on paljon heikkotuottoisia metsäojitettuja soita jotka voisivat sopia rahkasammalviljelmiksi
- Kasvuturpeen hiilijalanjälki on pienempi kuin energiaturpeen hiilijalanjälki mutta ero ei ole merkittävän suuri
- Jos estetään rahkasammalen tai turpeen sisältämän hiilen vapautuminen ilmakehään pysyvästi/hyvin pitkällä aikavälillä voitaisiin vähentää huomattavasti päästöjä
- Tässä tutkimuksessa maankäytön biogeeniset hiilidioksidipäästöt käytännössä määrittävät ilmastoystävällisimmän vaihtoehdon tuottaa rahkasammalen tuotantotavan joten niiden ”unohtaminen” voi johtaa harhaanjohtaviin loppupäätelmiin ja huonoon päätöksentekoon